

УДК 378.046.4

Болілий В.О., Матяш В.В., Резіна О.В.

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, Кропивницький, Україна

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТРЕНІНГУ З ВИВЧЕННЯ МЕТОДІВ ТА ЗАСОБІВ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ УНІВЕРСИТЕТУ**

DOI: 10.14308/ite000711

У статті описано впровадження моделі підвищення кваліфікації викладачів як тренінг з вивчення методів та засобів дистанційного навчання в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті. На етапі проектування тренінгу були проаналізовані дослідження вітчизняних та зарубіжних авторів, що стосуються проблем організації дистанційного навчання, формування у викладачів необхідних компетентностей, написання програм навчання дорослих, упровадження принципів інтерактивного навчання, створення персонального навчального середовища. Окреслено проблеми, які виникали під час попередніх невдалих спроб запровадити дистанційне навчання в закладі, та намічені шляхи розв'язання їх, зокрема, запропоновано до групи тренерів запросити викладачів, які є тренерами програми Intel «Навчання для майбутнього» і мають досвід викладання дорослим. Завчасно підготували й затвердили повний пакет нормативних документів та навчально-методичний комплекс для тренінгу. Ретельно добирали учасників першого тренінгу (вони повинні були мати високий рівень зацікавленості). Результатом тримісячної підготовки став успішний перший тренінг «Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ» у січні 2015 року, що був розрахований на 108 годин і 10 робочих днів (10 модулів). Під час навчання учасники розробляли два дистанційні електронні курси. Один курс розроблявся засобами Вікі-КДПУ і Хмарка-КДПУ, другий – засобами Moodle-КДПУ. У статті зазначено цілі тренінгу та продемонстровано зміст навчання, що включає теоретичні й практичні аспекти; до кожного змістового модуля визначено теми занять і кількість відведених для них годин. Доведено, що складники інформаційної інфраструктури, яка сформована в Центральноукраїнському педуніверситеті, зокрема Вікі-сайт, хмарне сховище та система управління навчанням Moodle, є ефективними засобами організації дистанційного навчання. За описаною схемою було проведено 9 тренінгів по дві групи. Загальний відсоток учасників, які виконали 85 % завдань й отримали сертифікат – 99 %. Забезпеченість освітнього процесу в університеті електронними навчальними курсами зростає з 12 % у 2014 році до 89 % у 2017 році.

Ключові слова: дистанційне навчання, програми навчання дорослих, технології Вікі, хмарне сховище, система управління навчанням.

Постановка проблеми. Важливим викликом для освітян стало якісне підвищення технологічної та програмної складників сучасних цифрових технологій. Виникла потреба в нових способах і методиках навчання з використанням цих можливостей. Бажано, щоб ці новітні освітні технології активізували продуктивну діяльність молоді, сприяли кращій адаптації в сучасному світі, швидкій професійній переорієнтації та самоосвіті. На сьогодні основними трендами у сфері освіти є перенесення процесу навчання в інформаційно-цифровий простір і зростання масштабів дистанційних курсів. Для реалізації таких тенденцій потрібні підготовлені викладачі та учителі, які на власному прикладі демонструватимуть нові методики навчання із залученням ІКТ та інструментів дистанційної освіти. Це актуалізувало

потребу науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів у підвищенні кваліфікації, перепідготовці й оволодінні новими вміннями створення й супроводження дистанційних курсів [1].

Сучасні університети поступово формують інформаційну інфраструктуру, яка б включала ресурси для дистанційного навчання. У Центральнотраїнському державному педагогічному університеті (колишній Кіровоградський державний педагогічний університет) теж сформована подібна інфраструктура, яка утворила інформаційний освітній простір закладу [2]:

1. <https://cuspu.edu.ua/> – сайт Центральнотраїнського державного педагогічного університету (ЦДПУ);
2. <http://mail.kspu.kr.ua/> – поштовий сервіс;
3. <https://wiki.cuspu.edu.ua/> – вікі-сайт Вікі-ЦДПУ («Вікі-КДПУ»);
4. <http://testing.kspu.kr.ua/> – вікі-сайт для тестування «Вікі Тести»;
5. <http://moodle.kspu.kr.ua/> – система управління навчанням Moodle-ЦДПУ («Moodle-КДПУ»);
6. <https://owncloud.kspu.kr.ua/> – хмарний сервіс Хмарка-ЦДПУ («Хмарка-КДПУ»);
7. <https://library.cuspu.edu.ua> – наукова бібліотека ЦДПУ;
8. <http://dspace.kspu.kr.ua/jsru/> – інституційний репозитарій (архів) наукових публікацій;
9. http://irbis.kspu.kr.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&C21COM=F&I21DBN=BD2&P21DBN=BD2 – «Ірбіс» електронний каталог бібліотеки ЦДПУ.

Наведені вищі вебсервіси університету надають можливість публікації інформаційного продукту та зручного доступу до нього, комунікації студента з викладачем та іншими студентами й отримання нового досвіду. Тобто вони є потужними інструментами для організації дистанційного навчання. Але для використання всіх цих вебресурсів в освітньому процесі необхідні підготовлені викладачі, які будуть створювати курси та залучати до них студентів.

Перша невдала спроба впровадити дистанційне навчання, а саме, систему Moodle, в Кіровоградському педуніверситеті була у квітні 2004 року. Розгорнули Moodle на університетських вебсерверах і підготували 4 демонстраційні навчальні курси. Провели опитування серед співробітників, яке показало високу зацікавленість у навчанні та подальшому застосуванні Moodle у викладацькій діяльності. Організували семінар з демонстрації основних інструментів для створення електронних курсів, під час якого зареєструвалося 69 викладачів. Але, на жаль, ніхто із зареєстрованих не почав працювати і не створив жодного нового навчального курсу. Із системою Moodle продовжувала працювати лише група ентузіастів. У результаті – 0 публікацій.

Друга невдала спроба залучити викладачів до роботи із Moodle була в листопаді 2006 року у формі тижневого тренінгу. Було розроблено навчальну та робочу програми тренінгу. Заняття проводилися кількома ентузіастами, які опанували інструменти Moodle, але не володіли тренінговими методиками навчання дорослих і, як наслідок, неправильно підготували навчально-методичні матеріали. У підсумку – один повноцінний семестровий курс в Moodle, що використовувався викладачем протягом року та жодної публікації.

Третя й досить успішна спроба використовувати дистанційні системи навчання в закладі розпочалася в травні 2008 року з розгортання вікі-сайту на платформі MediaWiki. Протягом року сформувалася група ентузіастів, які використовували вікі-технології у викладанні та почали долучати колег до цієї справи, проводячи майстер-класи та методичні семінари. Інформація поширилася по університету, і поступово викладачі опанували вікі-технології. Вікі-сайт поповнився студентськими роботами, різноманітними варіантами електронних курсів, колекціями проектів і продуктів творчої діяльності, власною довідковою системою. У результаті успішної роботи з'явилися перші публікації.

До 2014 року на вікі-сайті панувала політика «кожний робить те, що хоче». Така ситуація поставила перед групою викладачів-ентузіастів проблеми уніфікації електронних навчальних

курсів, формування спільноти студентів та правил публікації матеріалів. Для розв'язання цих проблем був розроблений двотижневий тренінг із вивчення методів дистанційного навчання на базі вікі-сайту та Moodle. Ураховуючи попередній невдалий досвід, запропонували до групи тренерів запросити викладачів, які є тренерами програми Intel «Навчання для майбутнього» і мають досвід викладання дорослим. Завчасно підготували й затвердили повний пакет нормативних документів та навчально-методичний комплекс для тренінгу. Ретельно добирали учасників першого тренінгу: вони повинні були мати високий рівень зацікавленості та підготовлені навчально-методичні комплекси з дисциплін в електронному вигляді (текстовому форматі). Результатом тримісячної підготовки став успішно проведений перший тренінг «Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ» у січні 2015 року [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі підвищення кваліфікації викладачів присвячені дослідження вітчизняних учених В.Г. Бабійчука, В.Ю. Бикова, Н.В. Валько, І.А. Зязюна, Г.В. Єльнікової, В.М. Кухаренко, Н.А. Кушнір, А.К. Маркової, А.М. Манжула, Н.В. Морзе, О.О. Романовського, В.А. Семиченко, С.О. Сисоєвої, О.М. Спіріна, Н.Ф. Тализіної та інших.

Проведений аналіз відповідних досліджень надав змогу визначити, що ефективність дистанційної освіти визначається якісними результатами навчання. Компетентні викладачі – одна з умов досягнення таких результатів. Успішне дистанційне навчання зумовлює наявність у викладачів певного набору специфічних компетентностей. У дослідженні [4] автор визначає п'ятдесят одну компетентність викладача онлайн-навчання, серед яких виділяє вміння працювати з інформаційно-комп'ютерними технологіями в системі дистанційної освіти.

У роботах [5, 6] зазначається, що, хоча принципи проектування традиційних і дистанційних навчальних курсів подібні, усе одно викладачі потребують навчання та підтримки щодо роботи в новому для них середовищі – системі управління навчанням (Learning Management System, LMS). Під час початкової підготовки викладачів до створення дистанційних курсів університетам доцільно організувати навчання в тій чи тій формі, що надасть змогу сформувати необхідні компетентності та створити певне співтовариство підтримки дистанційного навчання в цьому навчальному закладі [4].

Мета статті – описати впровадження моделі підвищення кваліфікації викладачів як тренінг з вивчення методів та засобів дистанційного навчання в Центральнотрадянському державному педагогічному університеті.

Для досягнення поставленої мети використовувалися такі методи дослідження: аналіз теоретичних джерел, вивчення досвіду практичної реалізації тренінгів для викладачів університетів і застосування ІКТ в освітньому процесі зарубіжних і вітчизняних освітніх закладів; узагальнення та систематизація прикладів залучення електронних навчальних курсів; педагогічний експеримент.

Виклад основного матеріалу. Дослідження зарубіжного та вітчизняного досвіду впровадження дистанційного навчання у закладах вищої освіти, вивчення активності викладачів на вебсервісах педуніверситету та результати опитування їх – усі ці заходи допомогли спланувати й розробити програму, електронні навчальні курси на базі вікі-сайту та Moodle, навчальні посібники [7-10] для тренінгу «Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ».

Обґрунтовано, що програми навчання дорослих можуть бути представлені в різноманітних форматах [11]. Вони варіюються від жорстко формальних до неформальних, від інформаційних сесій тривалістю кілька годин до багатоденних симпозіумів, від конференцій до інтенсивних корпоративних навчань. І саме під час корпоративних навчань слухачам пропонують різні форми діяльності: курси, семінари, case-навчання, програми особистісного росту, тренінги тощо. Програми для дорослих можна зорієнтувати на індивідуальне навчання; на роботу з малими або великими групами слухачів; вони можуть мати локальний, регіональний або міжнародний рівень. Під час індивідуального навчання проектується окремі програми для слухачів, активно використовується метод портфоліо. Групові навчальні

семінари або конференції можна провести як очно, так і дистанційно. Зрештою, деякі програми можуть бути написані для нечисельної вибіркової групи слухачів, таких, як головні менеджери організації або керівники міжнародних проектів.

Освіта й навчальні програми для дорослих сприяють таким видам змін, як індивідуальні, організаційні та соціальні. Індивідуальні зміни стосуються набуття нових знань, системи вмій і навичок, переосмислення особистісних цінностей. Організаційні зміни приводять до впровадження нових або вдосконалення наявних способів роботи установи. Соціальні зміни відбуваються в результаті просування особистостей у вищі сегменти суспільства або в результаті зміни самого суспільства.

Запропонована в статті програма навчання була написана відповідно до таких принципів:

- побудова покрокової логічної моделі процесу навчання;
- оцінка потреб слухачів;
- аналіз результатів навчання;
- реалізація інтерактивного навчання.

Розглянемо детальніше проблеми оцінки потреб слухачів та реалізації інтерактивного навчання. Оцінка потреб слухачів є важливим етапом створення програми, який визначає теоретичну і практичну складники навчання, їхній баланс. Очікування слухачів курсів «Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ» містили такі аспекти:

1. можливості використання хмарних технологій у дистанційній освіті;
2. можливості використання технологій веб 2.0 у дистанційній освіті;
3. можливості використання системи Moodle в процесі створення дистанційних курсів;
4. ідентифікація цілей навчання в дистанційній освіті;
5. наявність ідентифікаторів прогресу студентів у навчанні;
6. можливість створення та ефективність застосування засобів контролю навчання, зокрема тестів;
7. можливість урахування специфіки навчальної дисципліни, що буде представлена як дистанційний курс.

Більшість слухачів віддали перевагу вивченню практичних аспектів проектування та створення дистанційних курсів, і тому формою організації проведення підвищення кваліфікації було обрано тренінг.

Створення ефективної системи навчання вимагає врахування багатьох факторів, у тому числі інтерактивності навчання. Інтерактивність зумовлює взаємодію між усіма суб'єктами освітнього процесу. Для того, щоб навчання набуло ознак інтерактивності, необхідно надати слухачам можливість виконувати діяльність у середовищах, у яких інтегровані інструменти навчання, тренування, аналізу, опанування нового матеріалу, створення власного інтелектуального продукту, тестування, рефлексії, спілкування та взаємного оцінювання. При цьому необхідно врахувати базові знання слухачів та їхні навички використання таких систем.

Інтерактивність навчальних систем виявляється як три головні типи взаємодії: учень – навчальний матеріал, учень – учитель, учень – учні [12]. Основними принципами організації інтерактивного навчання є:

1. залучення учнів до навчальної активності;
2. надання можливості учневі встановити власний темп навчання;
3. забезпечення зворотного зв'язку та рефлексії;
4. забезпечення зручної міжособистісної комунікації учня з одногрупниками та наставниками;
5. заохочення учнів до розвитку навчальних інформаційних ресурсів, удосконалення стратегій навчання та самовдосконалення;
6. об'єднання різних інструментів для здійснення процесу навчання [13].

Під час організації навчання на тренінгу інтерактивність була забезпечена використанням вікі-технологій, хмарних технологій та системи управління навчанням Moodle, ці додатки надають ефективні засоби доступу до навчальних інформаційних ресурсів, пошуку

матеріалів, створення власного контенту, взаємодії та співробітництва між членами навчальної спільноти.

Кожен слухач курсів отримує можливість створити персональне навчальне середовище (Personal Learning Environments, PLE) з метою контролю та управління власною освітньою діяльністю. Складниками цього середовища є:

- 1) корпоративна електронна поштова скринька на сервері mail.kspu.kr.ua;
- 2) дисковий простір у хмарному сховищі Хмарка-КДПУ;
- 3) вікі-сайт «Вікі-КДПУ»;
- 4) система управління навчанням Moodle-КДПУ.

За необхідності слухачі додають інші складники до персонального навчального середовища (Blogs, Flickr, YouTube, Twitter, Facebook, LinkedIn тощо).

Написання програми починається з визначення цілей навчання. У контексті освіти для дорослих цілі навчання можна сформулювати таким чином:

- сприяння неперервному професійному росту та розвитку особистості;
- допомога в розв'язанні практичних професійних проблем;
- підготовка спеціалістів до використання нових можливостей професійної діяльності;
- сприяння організаціям в адаптації до нових умов функціонування;
- забезпечення можливостей дослідження проблем співтовариства та сприяння розв'язанню їх [11].

Відповідно до загальних цілей, визначено цілі проведення тренінгу «Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ»: розширення системи знань, формування компетентностей викладачів у питаннях упровадження та використання дистанційного навчання.

Завданнями навчання на тренінгу є:

1. ознайомити з основними положеннями нормативних документів щодо впровадження дистанційного навчання у ЗВО;
2. ознайомити з теоретичними положеннями, функціональними можливостями та практичними аспектами дистанційного навчання;
3. забезпечити оволодіння технікою дистанційного навчання, а саме базовими засадами створення дистанційних навчальних курсів з використанням середовищ Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ та системи управління навчанням Moodle-КДПУ.

Тренінг «Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ» розрахований на 108 годин, із них: лекції – 19 годин, практичні – 41 година, самостійна робота під час навчання – 36 годин і попередня підготовка – 12 годин. Навчання триває 10 робочих днів (10 модулів), для одного дня передбачено 6 годин аудиторних занять і 4 години самостійної роботи.

Під час навчання учасники розробляють два дистанційні електронні курси. Один курс розробляється засобами Вікі-КДПУ і Хмарка-КДПУ, другий – засобами Moodle-КДПУ. Згідно з вимогами такі курси мають містити навчально-методичний матеріал, що забезпечить оволодіння студентом повним обсягом знань, умінь і навичок, передбачених навчальною програмою з дисципліни, та достатню кількість годин, відведених навчальним планом.

До початку занять учасникам тренінгу необхідно підготувати електронні версії навчально-методичних матеріалів дисципліни: робочу програму (модель електронного курсу), конспекти лекцій, методичні рекомендації до практичних (семінарських) занять, завдання для самостійної роботи, завдання до тестів, медіаресурси, перелік посилань на інтернет-ресурси тощо. Продумати форми для проведення анкетування та опитування. Дистанційні курси розробляються учасниками поступово під час дев'яти навчальних модулів, і останнім кроком є публічна демонстрація двох курсів.

Наведемо стислий огляд робочої навчальної програми тренінгу «Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ» (табл. № 1).

Структура тренінгу «Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ»

№	Тема заняття	Кількість годин		
		Лекції	Практичні роботи	Самостійна робота
1	Підготовка текстових матеріалів навчальних дисциплін для розміщення їх у Moodle-КДПУ та на Вікі-КДПУ.			12
Модуль 1. Дистанційне навчання. Вікі-КДПУ. Хмарка-КДПУ				
1	Чинники, що спричинили появу й розвиток сучасних форм дистанційної освіти. Поняття дистанційної освіти. Система проектування навчання. Основні етапи проектування курсів. Елементи дистанційного курсу.	1		1
2	Нормативні документи щодо впровадження дистанційного навчання у ЗВО. Положення про дистанційне навчання.	1		1
3	Поняття про Вікі-Вікі та різні Вікі-платформи. Огляд Вікі-сайтів. Пошук інформації, обговорення статей.	1		1
4	Служба Вікі-КДПУ. Облаштування вікі-сайту. Авторизація на сайті та налаштування облікового запису. Створення й оформлення власної сторінки користувача.		1	
5	Хмарні технології. Ознайомлення із сервісом Хмарка-КДПУ, доступ до сервісу, його вебінтерфейс. Доступ до файлів та управління ними. Операції з файлами й теками. Завантаження файлів на Хмарку-КДПУ.	1	1	1
Модуль 2. Створення сторінки дистанційного курсу засобами Вікі-КДПУ				
1	Служба Вікі-КДПУ. Ознайомлення з прикладами використання Вікі-КДПУ в освітньому процесі. Ознайомлення з прикладами дистанційних курсів на Вікі-КДПУ.	1		1
2	Створення нових вікі-статей. Редагування й форматування тексту статей. Створення сторінки власного дистанційного курсу та заповнення її з використанням шаблону.		1	1
3	Ознайомлення з основами вікі-розмітки тексту: вирівнювання абзаців, основна й додаткова панелі форматування. Створення структури статті. Нумеровані та марковані списки.		2	1
4	Налаштування загальної структури дистанційного курсу на Вікі-КДПУ: вставка посилання на курс у розділ «Аудиторіум», установлення необхідної кількості модулів курсу; додавання до модулів опису тем. Створення додаткових сторінок дистанційного курсу та системи переходів (посилань).		2	1
Модуль 3. Завантаження документів курсу на Вікі-КДПУ та Хмарку-КДПУ				
1	Завантаження навчальних матеріалів для дистанційного курсу на Хмарку-КДПУ та розміщення посилань на них зі сторінки курсу у Вікі-КДПУ.		2	1
2	Ілюстрування навчальних матеріалів дистанційного курсу зображеннями.		1	1
3	Вставка таблиць до тексту вікі-статей.		1	

№	Тема заняття	Кількість годин		
		Лекції	Практичні роботи	Самостійна робота
4	Оформлення сторінки курсу. Підпис під власними повідомленнями. Додавання категорій.		2	2
Модуль 4. Координування навчального процесу засобами Вікі-КДПУ. Ознайомлення з Moodle-КДПУ				
1	Видалення та відновлення даних на Вікі-КДПУ. Спостереження за статтями.	1		1
2	Спільне створення та редагування гіпертексту. Організація на Вікі-КДПУ спільної робочої дошки. Координація навчального процесу. Обговорення статей студентів.		2	2
3	Система управління навчанням Moodle. Філософія LMS Moodle. Перспективи та можливості використання. Характеристики.	1		
4	Початок роботи із системою Moodle-КДПУ. Ролі користувачів. Робота користувача в ролях «Гість», «Студент» і «Викладач». Формати навчальних курсів: структура, календар та соціальний форум.	1		
5	Авторизація в Moodle-КДПУ. Оформлення заявки на створення нового курсу у форматі «Структура». Перегляд та налаштування власного профілю. Ознайомлення з прикладами дистанційних курсів.		1	1
Модуль 5. Утворення основних ресурсів дистанційного курсу на Moodle-КДПУ				
1	Ознайомлення з можливостями користувача курсу в ролі «Викладач». Структура електронного курсу. Налаштування параметрів курсу в розділі «Редагувати параметри». Режим редагування курсу та управління секціями.	1	1	
2	Робота з блоками курсу: «Адміністрування», «Повідомлення», «Навігація», «Календар» тощо. Налаштування блоків у курсі. Утворення та налаштування подій у «Календарі». Спілкування між зареєстрованими учасниками засобами інструменту «Повідомлення».		1	2
3	Наповнення контентом секції курсу «Резюме»: діяльність «Новий форум» (організація спілкування та обговорення між учасниками курсу); ресурс «вебпосилання» (посилання на робочу програму курсу на Хмарці-КДПУ); ресурс «Сторінка» (створення та налаштування текстової сторінки, наприклад «Рекомендована література», «Критерії оцінювання» тощо); діяльність «Глосарій».	1	2	2
Модуль 6. Наповнення «Банку питань» дистанційного курсу на Moodle-КДПУ				
1	Функції та види контролю в дистанційній навчальній діяльності. Організація контролю навчальної діяльності студентів за допомогою тестів у дистанційному курсі. Переваги та недоліки.	1		
2	Ознайомлення з інструментом «Банк питань». Категорії для тестових питань у «Банку питань» навчального курсу. Експорт та імпорт тестових питань.		1	

№	Тема заняття	Кількість годин		
		Лекції	Практичні роботи	Самостійна робота
3	Наповнення «Банку питань» дистанційного курсу тестовими питаннями типу: «Множинний вибір»; «Правильно/ Неправильно»; «Відповідність»; «Відповідність коротких випадкових відповідей»; «Есе»; «Коротка відповідь»; «Розрахунковий»; «Числовий»; «Вбудовані відповіді (пропущені слова)».	1	3	4
Модуль 7. Організація контролю й оцінювання навчальної діяльності студентів у Moodle-КДПУ				
1	Використання виду діяльності «Тест» у дистанційному курсі. Налаштування параметрів тесту. Добавляння питань до тесту з «Банку питань».	1		1
2	Реєстрація на дистанційний курс (ручна реєстрація, самореєстрація за кодовим словом). Налаштування методів реєстрації на курс. Перегляд учасників курсу. Формування груп.		2	
3	Проведення тестування та аналіз його результатів.		1	1
4	Інструмент «Журнал оцінок». Перегляд оцінок за різні види навчальної діяльності. Статистика результатів. Звіти.	1	1	2
Модуль 8. Утворення діяльностей дистанційного курсу в Moodle-КДПУ				
1	Створення та налаштування діяльності «Чат».		1	1
2	Створення діяльності «Завдання» для перевірки виконання студентами поставлених задач. Оцінювання робіт студентів, відгуки на них. Перегляд результатів виконання завдань у журналі оцінок.	1	1	1
3	Створення та налаштування діяльності «Семінар», визначення його відмінностей від «Завдання». Керування семінаром: визначення етапів роботи семінару, збирання та аналіз робіт студентів із виставленням колегіальної оцінки. Перегляд результатів виконання «Семінару» у журналі оцінок.	1	1	1
4	Оформлення лекційного матеріалу засобами діяльності «Урок». Планування сторінок та кластерів, умовних та безумовних переходів між сторінками. Планування навігаційної послідовності сторінок діяльності «Урок». Розміщення тексту, ілюстрацій і тестових запитань на сторінках «Уроку».	1		1
Модуль 9. Утворення елементів навчальної діяльності в Moodle-КДПУ				
1	Подання лекційного матеріалу з використанням ресурсів: «Сторінка», «Напис», «URL» (посилання на файл, що зберігається в Хмарці-КДПУ), «Файл» (презентація або текстовий файл у форматі PDF, що завантажуються в Moodle-КДПУ).		1	1
2	Оформлення лекційного матеріалу засобами ресурсу «Книга». Створення й налаштування «Книги» у дистанційному курсі. Планування розділів та підрозділів, розміщення тексту та зображень у «Книзі».	1	1	1
3	Організація опитування студентів (діяльності «Вибір» та «Опитування»).		1	1
4	Управління великим курсом. Створення та налаштування діяльності «Мета-курс».		1	

№	Тема заняття	Кількість годин		
		Лекції	Практичні роботи	Самостійна робота
5	«Журнал оцінок»: керування оцінками, формування звітів та імпорту звітів з оцінками. Завершення курсу. Формат СДО SCORM. Імпорт ресурсів курсу.		1	1
Модуль 10. Підготовка навчальних курсів до демонстрації. Захист та обговорення				
1	Резервне копіювання курсу. Відновлення курсу. Очищення курсу.	1		
2	Підготовка розроблених дистанційних курсів до демонстрації.		1	
3	Демонстрація учасниками тренінгу розроблених дистанційних курсів.		3	
4	Обговорення дистанційних курсів. Підбиття підсумків.		1	
Усього		19	41	48

Творимо освіту разом!

Вікі КДПУ стаття обговорення редагувати історія перейменувати скасувати спостереження

навігація

- Головна сторінка
- Про Вікі-КДПУ
- Спільнота
- Категорії
- Довідка
- Сайт КДПУ

пошук

Пошук

інструменти

- Посилання сюди
- Пов'язані редагування
- Завантажити файл
- Спеціальні сторінки
- Версія до друку
- Постійне посилання
- Інформація про сторінку

портфоліо

- Кабінет студента
- Сторінка користувача
- Увійти

Навчання за програмою "Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ"

Мета та завдання навчання

Мета проведення довгострокового підвищення кваліфікації «Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ» полягає у розширенні системи знань, підвищенні компетентності та кваліфікації викладачів у питаннях впровадження дистанційного навчання у Кіровоградському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка.

Завданням проведення довгострокового підвищення кваліфікації «Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ» є:

- засвоїти основні положення нормативних документів щодо впровадження дистанційного навчання у ВНЗ;
- надати учасникам навчання знання теоретичних положень, функціональних можливостей та практичних аспектів дистанційного навчання;
- забезпечити практичне оволодіння технікою дистанційного навчання, а саме, базових засад створення дистанційних навчальних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ та системи управління навчанням (LMS) Moodle-КДПУ.

Учасники тренінгу

Зміст навчання

Презентація "Дистанційна освіта. Технологія створення дистанційного курсу"

Модуль 1. Дистанційне навчання. Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ

Модуль 2. Створення сторінки дистанційного курсу засобами Вікі-КДПУ

Модуль 3. Завантаження документів курсу на Вікі-КДПУ та Хмарку-КДПУ

Модуль 4. Координування навчального процесу засобами Вікі-КДПУ та Хмарка-КДПУ

Список залікових складових елементів дистанційного курсу на Вікі-КДПУ і Хмарці-КДПУ

Список залікових складових елементів дистанційного курсу на Moodle-КДПУ

Навчальні посібники

1. Болілий В.О. Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ. Частина 1. Вікі-КДПУ і Хмарка-КДПУ: Навчальний посібник для учасників довгострокового підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників / Болілий В.О., Колотій В.В. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. – 44

Вікі КДПУ

Хмарка КДПУ

moodle КДПУ

Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ
Частина 1
Вікі-КДПУ і Хмарка-КДПУ

Рис. 1. Електронний курс на Вікі-КДПУ «Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ»

Для успішного засвоєння навчального матеріалу тренінгу були розроблені посібники [7-10] та електронні навчальні курси:

1. на *Viki-КДПУ* (рис. 1) – <https://wiki.cuspu.edu.ua/index.php/>, навчання за програмою "Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ";
2. на *Moodle-КДПУ* (рис. 2) – <http://moodle.kspu.kr.ua/course/view.php?id=81>.

Як видно з таблиці 1, тренінг складається з 10 модулів і кожний вміщує: теоретичні відомості, вправи, що виконують на заняттях, та домашнє завдання. Оскільки курс до тренінгу на *Viki-КДПУ* електронний, то у вправах розміщуються URL-посилання на документи й проводяться опитування (Google Форми). Результати своєї діяльності (електронні навчальні курси для студентів) учасники тренінгу публікують на *Viki-КДПУ* у вільному доступі (розділ «Учасники»).

Електронний курс на *Moodle-КДПУ* доступний тільки учасникам, він складається з п'яти модулів, що присвячені вивченню засобів системи Moodle. Структура кожного модуля включає види ресурсів та діяльності, як показано на рисунку 2.

The screenshot displays the Moodle course interface. At the top, there is a breadcrumb trail: "На головну > Мої курси > Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Х...". A "Редагувати" button is visible in the top right. Below the breadcrumb, there is a "Ваш прогрес" section with a question mark icon and two checkboxes: "Новий форум" (unchecked) and "Список залікових складових елементів дистанційного курсу на Moodle-КДПУ" (checked).

The main content area is titled "Модуль 5. Ознайомлення з Moodle-КДПУ". Underneath, it lists "Завдання модуля" (Module tasks):

- У цьому модулі учасники:
 - ознайомляться з можливостями системи управління навчанням MOODLE;
 - авторизуються на *Moodle-КДПУ*, заповняють власний профіль;
 - зареєструються на курсі «Розробка дистанційних курсів засобами *Viki-КДПУ*, *Хмарка-КДПУ* і *Moodle-КДПУ*»;
 - розглянуть приклади навчальних курсів на *Moodle-КДПУ*;
 - подадуть заявку на створення нового курсу;
 - ознайомляться з можливостями інструментів для оцінювання (тестів);
 - проведуть рефлексію власного навчання.

On the right side, there is a list of course resources with checkboxes:

- Новини курсу
- Список залікових складових елементів дистанційного курсу на Moodle-КДПУ
- Вправа 1. Ознайомтеся з основними поняттям системи управління навчанням MOODLE .
- Презентація "Система управління навчанням MOODLE"
- Вправа 2. Ознайомтеся з можливостями «гостьового доступу» до сайту Moodle-КДПУ.
- Вправа 3. Авторизуйтеся у Moodle-КДПУ.
- Вправа 4. Відредагуйте свій власний профіль у Moodle-КДПУ.
- Вправа 5. Ознайомтеся зі структурою вікна Moodle-КДПУ.
- Вправа 6. Зареєструйтеся на курсі «Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ».
- Вправа 7. Подайте заявку на створення нового курсу у Moodle-КДПУ.
- Вправа 8. Тест "Вікі-розмітка тексту"
- Вправа 9. Рефлексія (у формі "педради").

On the left, there is a "НАВИГАЦІЯ" (Navigation) menu with a "Мої курси" (My courses) section expanded to show the current course and its 10 topics. Below the navigation menu is a "ПОВІДОМЛЕННЯ" (Notifications) section showing several messages from other users.

Рис. 2. Електронний курс на Moodle-КДПУ «Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ»

Під час розроблення тренінгу автори стикнулися з проблемою уніфікації електронних курсів на вікі-сайті. Були проаналізовані різноманітні підходи до організації навчальних матеріалів, і сформувався певне представлення про вікі-курс, що реалізувалося у створенні спеціального вікі-шаблону ([http://wiki.kspu.kr.ua/index.php/Шаблон:Навчальний курс](http://wiki.kspu.kr.ua/index.php/Шаблон:Навчальний_курс)) [14]. Для розміщення матеріалів у текстових форматах (PDF, DOC або ODF), аудіо- і відеофайлів

запропонували використовувати хмарне сховище Хмарка-КДПУ (<http://owncloud.kspu.kr.ua>) і вставляти URL-посилання на сторінках вікі-курсів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Із січня 2015 року до січня 2017 року в ЦДПУ було проведено 9 тренінгів по дві групи за програмою «Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ»: 2015 рік – 8 груп, 2016 рік – 8 груп і 2017 – 2 групи. Кількість викладачів, які пройшли навчання, набрали необхідну кількість балів та одержали сертифікат, така: у 2015 році – 126, у 2016 році – 105, а у 2017 році – 23. Загальний відсоток учасників, які виконали 85 % завдань та отримали сертифікат – 99 %.

З результатами роботи учасників тренінгів можна ознайомитися на сторінках Вікі-КДПУ та Moodle-КДПУ. У цілому, на вікі-сайті налічується більше 300 курсів, які діють і таке ж число на Moodle-КДПУ (без урахування півсотні курсів, перенесених до архіву).

Забезпеченість освітнього процесу в університеті електронними навчальними курсами зросла з 12 % у 2014 році до 89 % у 2017 році.

Досвід проведення тренінгів та використання вікі-курсів в освітньому процесі університету був узагальнений і представлений у навчально-методичному посібнику «Вікі-курси: створення та координування» [15].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кухаренко, В.М. (2007). Навчально-методичний комплекс підготовки викладача дистанційного навчання. Інформаційні технології і засоби навчання, 3(2). Відновлено з <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/download/266/252>.
2. Болілий, В.О. & Копотій, В.В. (2016). Інформаційний освітній простір Кіровоградського державного педагогічного університету. Наукові записки, Випуск 10, Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Частина 3, 107-112.
3. Болілий, В.О., Копотій, В.В. & Резіна, О.В. (2016). Підготовка викладачів університету до створення та використання електронних навчальних курсів. Освітні інновації: філософія, психологія, педагогіка: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 8 грудня 2016 року: у 3 ч., 192-195.
4. Smith, T.C. (July, 2005). Fifty-One Competencies for Online Instruction. The Journal of Educators Online. 2(2) Retrieved from <http://www.thejeo.com/Ted%20Smith%20Final.pdf>.
5. Levy, S. (2007). Six factors to consider when planning online distance learning programs in higher education. Online Journal of Distance Learning Administration. Retrieved from <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.495.2749&rep=rep1&type=pdf>.
6. Phipps, R., & Merisotis, J. (2000). Quality on the line: Benchmarks for success in Internet-based distance education Retrieved from <http://www.ihep.org/sites/default/files/uploads/docs/pubs/qualityontheline.pdf>.
7. Болілий, В.О. & Копотій, В.В. (2015). Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ. Частина I. Вікі-КДПУ і Хмарка-КДПУ: Навчальний посібник для учасників довгострокового підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників. Кіровоград: РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка. Відновлено з <http://dspace.kspu.kr.ua/jspui/handle/123456789/798>.
8. Андронатій, П.І., Болілий, В.О. & Шлянчак, С.О. (2016). Розробка дистанційних курсів засобами Вікі-КДПУ, Хмарка-КДПУ і Moodle-КДПУ. Частина 2. Moodle-КДПУ: Навчальний посібник для учасників довгострокового підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка. Відновлено з <http://dspace.kspu.kr.ua/jspui/handle/123456789/2065>.
9. Болілий, В.О., Копотій, В.В. & Іванова, Л.В. (2015). Вікі-КДПУ. Довідник користувача: Навчальний посібник. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. Відновлено з <http://dspace.kspu.kr.ua/jspui/handle/123456789/799>.

10. Болілий, В.О., Рєзіна, О.В. & Діхтяр, М.Ю. (2015). Хмарка-КДПУ. Довідник користувача: Навчальний посібник. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. Відновлено з <http://dspace.kspu.kr.ua/jspui/handle/123456789/800>.
11. Caffarella, R.S. & Daffron, S.R. (2011). Model Building in Planning Programs: Blending Theory and Practice1. Adult Education Research Conference. Retrieved from <http://newprairiepress.org/aerc/2011/papers/13>.
12. Sabry, K., & Barker, J. (2009). Dynamic interactive learning systems. *Innovations in Education and Teaching International*, 46(2), 185-197. <https://doi.org/10.1080/14703290902843836>.
13. Luo, H., & Lei, J. (2011) Changing Paradigm in Interactive Learning System Design. Retrieved from <http://www.slideshare.net/PatLuo/changing-paradigm-in-interactive-learning-system-design>.
14. Болілий, В.О. & Копотій, В.В. (2016). Відкриті вікі-курси в освітньому процесі сучасного університету. *Наукові записки. Випуск 9. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Частина 3*, 151-158.
15. Болілий, В.О. & Копотій, В.В. (2018). Вікі-курси: створення та координування. Навчально-методичний посібник. Кропивницький: ЦДПУ ім. В. Винниченка. Відновлено з <http://dspace.kspu.kr.ua/jspui/handle/123456789/3311>.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLATERATED)

1. Kukhareno, V.M. (2007). Educational and methodological complex of distance learning teacher training. *Information Technologies and Learning Tools*, 3(2). Retrieved from <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/download/266/252>.
2. Bolilyi, V.O. & Kopotiy, V.V. (2016). Information educational space of Kirovohrad State Pedagogical University. *Scientific Notes, Issue 10, Series: Problems of Methods of Physical, Mathematical and Technological Education. Part 3*, 107-112.
3. Bolilyi, V.O., Kopotiy, V.V. & Riezina, O.V. (2016). Preparation of University Teachers for Creating and Using E-Learning Courses. *Educational Innovations: Philosophy, Psychology, Pedagogy: Proceedings of the Third International Scientific and Practical Conference, December 8, 2016: at 3 parts*, 192-195.
4. Smith, T.C. (July, 2005). Fifty-One Competencies for Online Instruction. *The Journal of Educators Online*. 2(2) Retrieved from <http://www.thejeo.com/Ted%20Smith%20Final.pdf>.
5. Levy, S. (2007). Six factors to consider when planning online distance learning programs in higher education. *Online Journal of Distance Learning Administration*. Retrieved from <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.495.2749&rep=rep1&type=pdf>.
6. Phipps, R., & Merisotis, J. (2000). Quality on the line: Benchmarks for success in Internet-based distance education Retrieved from <http://www.ihep.org/sites/default/files/uploads/docs/pubs/qualityontheline.pdf>.
7. Bolilyi, V.O. & Kopotiy, V.V. (2015). Development of distance courses by means of Wiki-KSPU, Cloud-KSPU and Moodle-KSPU. Part I. Wiki-KSPU and Cloud-KDPU: A Guide for Participants in the Long-Term Upgrading of Scientific and Educational Staff. Kirovohrad: EPC KSPU the name of Vladimir Vynnychenko. Retrieved from <http://dspace.kspu.kr.ua/jspui/handle/123456789/798>.
8. Andronatii, P.I., Bolilyi, V.O. & Shlianachak, S.O. (2016). Development of distance courses by means of Wiki-KSPU, Cloud-KSPU and Moodle-KSPU. Part 2. Moodle-KSPU: A Guide for Participants in the Long-Term Upgrading of Scientific and Educational Staff. Kirovohrad: EPC KSPU the name of Vladimir Vynnychenko. Retrieved from <http://dspace.kspu.kr.ua/jspui/handle/123456789/2065>.
9. Bolilyi, V.O., Kopotiy, V.V. & Ivanova, L.V. (2015). Wiki-KSPU. User guide: Tutorial. Kirovohrad: EPC KSPU the name of Vladimir Vynnychenko. Retrieved from <http://dspace.kspu.kr.ua/jspui/handle/123456789/799>.

10. Bolilyi, V.O., Riezina, O.V. & Dikhtiar, V.Y. (2015). Cloud-KSPU. User guide: Tutorial. Kirovohrad: EPC KSPU the name of Vladimir Vynnychenko. Retrieved from <http://dspace.kspu.kr.ua/jspui/handle/123456789/800>.
11. Caffarella, R.S. & Daffron, S.R. (2011). Model Building in Planning Programs: Blending Theory and Practice1. Adult Education Research Conference. Retrieved from <http://newprairiepress.org/aerc/2011/papers/13>.
12. Sabry, K., & Barker, J. (2009). Dynamic interactive learning systems. *Innovations in Education and Teaching International*, 46(2), 185-197. <https://doi.org/10.1080/14703290902843836>.
13. Luo, H., & Lei, J. (2011) Changing Paradigm in Interactive Learning System Design. Retrieved from <http://www.slideshare.net/PatLuo/changing-paradigm-in-interactive-learning-system-design>.
14. Bolilyi, V.O. & Kopotiy, V.V. (2016). Open wiki courses in the educational process of the modern university. *Proceedings. Issue 9. Series: Problems of Methods of Physical-Mathematical and Technological Education. Part 3*, 151-158.
15. Bolilyi, V.O. & Kopotiy, V.V. (2018). Wiki courses: creation and coordination. Tutorial. Kropyvnytskyi: CUSPU the name of Vladimir Vynnychenko. Retrieved from <http://dspace.kspu.kr.ua/jspui/handle/123456789/3311>.

Стаття надійшла до редакції 23.12.2019.
The article was received 23 December 2019.

Vasil Bolilyi, Viktoriia Matiash, Olga Riezina
Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University,
Kropyvnytskyi, Ukraine

ORGANIZATION OF TRAINING METHODS AND MEANS OF DISTANCE LEARNING FOR UNIVERSITY INSTRUCTORS

The paper describes a model of implementing teacher professional advancement courses in the form of training on learning methods and means of distance learning in the Central Ukrainian State Pedagogical University. The preparation for training included the analysis of researches of native and foreign authors that concern the issue of organizing distance learning, shaping teachers' competences, creating programs for teaching adults, implementing principles of interactive learning, forming personal educational environment. The paper highlights the problems that appeared when the first attempts to introduce distance learning at the university failed, the ways of solving these challenges are defined. In particular, it was suggested to invite those instructors as coaches who were the coaches in the Intel course "Training for the Future" and had the experience of teaching adults. The complete set of regulatory documents as well as the complex of teaching materials for the training were prepared and approved in advance. The participants of the first training were carefully selected (they were to have a high level of motivation). The result of a three-month preparation period was the first successful training "Developing distance courses by means of Wiki-CDPU, Cloud-CDPU and Moodle-CDPU in January 2015 that comprised 108 hours and 10 working days (10 modules). The participants developed two distance electronic courses in the process of training. One course uses the means of Wiki-CDPU and Cloud-CDPU, the other one – the means of Moodle-CDPU. The paper describes the training objectives and the teaching content that includes theoretical and practical aspects; each content module contains lessons' themes and the number of hours for studying them. The paper proves that the components of the information infrastructure formed in the Central Ukrainian State Pedagogical University (Wiki-site, cloud storage and the Moodle system of learning management, in particular) are effective tools of organizing distance learning. Nine training sessions were conducted using the scheme described, with two groups in each training session. The total percentage of participants who successfully completed 85% of tasks and got the certificate is 99%. The provision of educational process with electronic teaching courses at the university increased from 12% in 2014 to 89% in 2017.

Key words: distance learning, programs of teaching adults, Wiki technologies, cloud storage, the system of learning management.